

M.A. 2nd Semester Examination, 2023

SANSKRIT

PAPER – SAN-201

Full Marks : 40

Time : 2 hours

The figures in the right hand margin indicate marks

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable

Illustrate the answers wherever necessary

(सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च समाधेयाः)

GROUP—A

1. यथानिर्देशमुत्तरं दीयताम्— 10 × 2

(a) ऋग्वेदस्याभ्यर्हितत्वेऽपि तद्व्याख्यानमादावकृत्वा सायणाचार्येण यजुर्वेदस्य व्याख्यानं कथं कृतं तत् सविस्तरमालोच्यताम् ।

अथवा

मन्त्रभागस्य प्रामाण्यं पूर्वोत्तरपक्षपुरस्सरं सायणदिशा प्रतिपाद्यताम् ।

- (b) यास्कमते कतिविधानि पदानि ? तेषु नामाख्यातयोः स्वरूपमधिकृत्य कश्चन संक्षिप्तः प्रबन्धो निरुक्तानुसारं विरच्यताम् ।

अथवा

निपातशब्दस्य व्याख्यानं क्रियताम् । ते कतिविधाः ? तेषां कस्यचन एकस्य स्वरूपं यास्कप्रदर्शितरीत्या स्पष्टी-
क्रियताम् ।

2. यथेच्छं प्रश्नचतुष्टयं समाधेयम्—

5 × 4

- (a) 'परिसंख्या' — इति व्याख्यायताम् ।
 (b) 'शास्त्रदृष्टविरोधाच्च' — इति व्याख्यायताम् ।
 (c) सप्रसङ्गं व्याख्या कार्या—

पीतोदका जग्धतृणा दुग्धदोहा निरिन्द्रियाः ।

अनन्दा नाम ते लोकास्तान् स गच्छति ता ददत् ॥

अथवा

न जायते म्रियते वा विपश्चिन्नायं कुतश्चिन्न बभूव कश्चित् ।
अजो नित्यः शाश्वतोऽयं पुराणो न हन्यते हन्यमाने शरीरे ।

(d) 'निघण्टुः' — इति पदस्य निर्वचनं क्रियताम् ।

(e) 'समुद्रः' — इति पदस्य निर्वचनं क्रियताम् ।